Letnik VI. V Gorici, dné 20. julija 1898. Stevilka 21.

„Primorski List“ izhaja vsaki 1., 10., in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič. Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“. Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Najsvetejšemu Srcu,

Pastirski list prevzvišenega kneza in nadškofa Jakoba je prišel kakor blagodenjna rosa na suha srca. Vsi se pogovarjajo o posvečenju, ki bo v nedeljo 24. t. m. Vsi se veselijo in si pri tem obetajo blagoslova in sreče od presvetega Božjega Srca. Razmere na Goriškem nas silijo, da se obrnemo k Jezusovemu Srcu — kot edinemu pomočniku. Nesloga in sovraštvo nam razdira krščansko življenje. Liberalno časopisje nam odvrača ljudi od Cerkve. Šole kradejo mladeničem vero iz src, da izmajo veselja in poklica za najsvetejši in najčastnejši duhovski stan. Dežela naša potrebuje izrednega leka. Ta lek bodi nam Srce Jezusovo.

V tem Srcu, ki je Božje Srce, bomo našli zdravila najprej *zase*. V njem je napisano vse, kar je nam v izveličanje in v tolažbo. V njem so nauki za duhovnike, ker to srce je srce najvišega duhovnika, v njem so nauki za stariše in otroke, ker to srce je srce Tistega ki je neizmerno ljubil in spoštaval svoje stariše, v njem so nauki za žalostne in stiskane, ker to srce je na križu od žalosti počilo, v njem so navki za vse ljudi, ker to srce je neizmerno veliko, ki je vse ljudi neskončno ljubilo.

V tem srcu bomo našli pomoči za *domovino*. Kdo ne vidi, kako tožna je v našem času draga nam slovenska zemlja, kako tožna je posebno primorska dežela? Pred vsem upamo od Božjega Srca Jezusovega, da se bo sv. vera v slovenskih okrajinah zopet poživila, da se bo sv. vera, katero je Božje srce našim očetom naklonilo, vtrdila, upamo pa tudi, da se bodo boji proti našemu milemu narodu vmirili, da se bomo s sosednimi narodi kmalu spoznali kot bratje v Kristusu. Od tega Srca pričakujemo, da bo odvrnilo od nas vse nesreče, vse nezgode, ki nas delajo bedne, da bo odvrnilo od nas zlasti socijalno revolucijo, ki se nam zdaj vsiljuje. Božje srce Jezusovo naj nam pošlje mnogo vnetih krščanskih mož, duhovskih in posvetnih, ki bodo naše ljudstvo budili in je učili krščanske resnice.

V tem srcu bomo našli pomoči tudi za našo *ljubo Avstrijo*. Znane so zmešnjave, ki pretijo v poslednjem času Avstriji in slavni habsburški hiši. Se je mogoče odvrniti revolucijo, ki sili skozi vrata in okna. Srce Jezusovo naj pomiri narodne in socijalne upore in naj nam ohrani Avstrijo krščansko!

Kvišku tedaj, kristjani goriške nadškofije! Poslušajmo glas od Boga nam poslanega nadpastirja! Nedelja t. j. 24. t. m., ki je določena na slovesno posvečenje presvetemu Srcu, se bliža. Posvetimo se Mu popolnoma in brez pridržka. To Srce je obljubilo po bl. Margariti Alaquoque obilnost milosti in Božjega blagoslova vsem družinam, ki se mu posvetijo, in vsem hišam, v katerih bo Njegova podoba razobešena. Svojo dušo, svoje srce, svoje telo, svoje premoženje, svoje delovanje, svojo družino darujmo torej najboljšemu in najvrednejšemu Srcu Jezusovemu!

Dopisi.

V gorenji Vrtojbi so obhajali preteklo nedeljo 17. t. m. jako lepo slavnost. Bil je lep cerkven praznik, kakoršnih ne vidi Vrtojba mnogo. Vrli Vrtojbčanje, ki so si pred kratkem omislili „nebo“ in dve krasni zastavi, so imeli ta dan procesijo, ki jim je, tako rekoč, v nadomestilo za procesijo na dan sv. Rešnjega Telesa. In kakšna je bila ta procesija! Človek se je moral kar čuditi požrtvovalnosti in iznajdljivosti vernih občanov. Na vsej črti, koder se je pomikala procesija, so bili postavili fantje mlaje, v dveh vrstah kakor dolg drevored; a na vsakem mlaju je visela jedna sveta podoba. Poleg tega je bilo po zidovih in oknih še toliko podob, da bi skoraj smelo trdil — se ve, Vrtojbčanom v čast — da so bile ta dan v njihovih hišah vse stene prazne. Neki starček je po končani slovesnosti dejal, da je naštel vseh skupaj do 550 podob. To je mnogo, a bilo jih je še več. Ako je že to tako poveličevalo slavnost, kaj naj rečem še le o štirih oltarjih, ki so bili krasni; fantje in dekleta so pokazali tu svoj najboljši okus. Vendar, kar je najbolj dvigalo duha nad zemljo k vsemočnemu Stvarniku, je bila pobožna molitev in ubrano petje. Posebno poslednje je izborno izvajal mešani zbor pod vodstvom g. nadučitelja Zorna. Isti zbor je tudi pel pred procesijo pri sv. maši, katero je daroval preč. g. vikar Štrekelj, težko Forsterjevo mašo. Kdor pozna, s kakimi težavami se je boriti učitelju na deželi pri poučevanju petja in posebno še petih maš, in je slišal v nedeljo petje omenjenega mešanega zbora, ta mora priznati, da je g. nadučitelj lahko ponosen na svoje pevce in pevke. Vidi se, da se g. nadučitelj res z vnemo trudi za povzdigo cerkvenega petja — čast taki požrtvovalnosti!

Vrnimo se zopet k procesiji. Ginljivo je bilo zreti pred Najsvetejšim kako je dvanajst belo-oblečenih deklic trosilo iz ličnih košaric cvetke na pot Vsemočnemu, ki je mirno šel kot dobri pastir skoz vrste svojih vernih ovčic.

A ni še dovolj. Poleg verskega mišljenja so pokazali Vrtojbčanje tudi svoje narodno lice. Vsa vas je bila polna slovenskih, cesarskih in papeških zastav; a največ jih je bilo, se ve, slovenskih. Vrtojbčanje so se pokazali ta dan — *verne Slovence*. Tem svojim čutom so dajali še posebej odduška s streljanjem s topiči, ki so oznanjali daleč na okrog, da slavi Vrtojba danes velik praznik.

Ob spominu na ta dan se piscu teh vrstic nehotè usiljuje v spomin neka notica, ki je je pred kratkem prinesel „Del. pr.“, da se namreč v Vrtojbi dobé tudi demokrati. Je-li mogoče? Zadnja slavnost v Vrtojbi odgovarja, da — ne! Morda so pa v dol. Vrtojbi? Procesija v d. Vrtojbi ob žegnanju sv. Janeza Krst. bila je prav tako krasna, kakor v gornji, o kateri govori dopis! Vsi fantje iz dol. Vrtojbe prihiteli so gorenjim na pomoč in spremili njihovo procesijo z dvema krasnima zastavama. — Soc. demokracija je brezverska, je protinarodna. A slovenski rod se bori že od vekov za vero in narodnost. Soc. demokracija je past, v katero naj bi se vjeli mali narodi, kakor je naš slovenski, katerih bi se potem svojevoljno polastili ostali večji narodi.

Vsak slovenski soc. demokrat je torej nujno izdajalec svojega naroda. In Vrtojbčanje, da bi hoteli biti izdajice?! Ne verujemo; kajti bili smo v Vrtojbi in spoznali, da *so verni in narodni*. Upamo, da ostanejo tudi odslej taki, ter da zapodè „volkove v ovčji obleki“, kadar jih pridejo varat z neizvedljivimi nadami za prihodnjost. Narodni Vrtojbčanje ostanite zvesti svojim voditeljem, ravnajte se po njih skupno in slozno. Tako bodete narodu v ponos, sebi v korist, voditeljem pa v radost in plačilo za trudapolno delovanje.

Iz Tomina. Z veselo te dušo, o mesto, pustim, tako žvižgaje sem jo odkuril iz iredentovsko — mokraško nadahnjene Gorice po krasni soški dolini. Ker se mi je tudi na tem izletu dogodilo nekaj zanimivega, oglašam se zopet po dolgem molku. Srečno sem kolesaril skozi prašni Solkan, kjer baje že več let napravljajo cestno škropilnico a dosedaj še vedno požirajo prah na kvintale. V Plaveh sem s kozarčkom „cebedina“ oplaknil zaprašeno grlo, storil svojo dolžnost napram g. zamorcu ter kolesal v prijazni kanalski trg. Ogledal sem se nekoliko po res lepem trgu. Ugajal mi je, in ako bi si izbiral letovišče, bi Kanal ne bil najzadnji. Posebno prijetno mi je donela na uho domača slovenska govorica; dokaz da so iz Kanala izbacnili italijansko občevanje, le cerkev, le ta pa dela slab vtis. Na trgu, ob cesti stoječa, je popolnoma zanemarjena, tako da trava raste na njej. O, zganite se ter odstranite ta madež vašega trga.

Ko sem se ogledal in oddahnil, odjadral sem proti Ročinju. Ko dospem v hu klanjca, pozdravijo me s zelenim sadnim drevjem ozaljšani križci Človeku, vozečema se po tem krasnem svetu, srce veselja poskakuje v prsih. Ročinj sam mi je že od nekdaj dopadel. Le ena stvar pa me je vedno v oči bodla, ročinjsko pokopališče. Ob cesti stoji in je do cela zanemarjeno. Ko ne bi križi in spomeniki naznanjali, da tukaj počivajo ročinski predniki, bi človek na prvi pogled pokopališče primerjal zapuščeni ogradi nemarnega kmeta. In to sramoto zavedni Ročinjci trpe že leta in leta. To je pa res sramotno.

V Ročinju sem prenočil. Okoli 10 ure zvečer zaslišim na cesti grozovito vpitje. Misleč, da je nastala kaka tepežka, pohitel sem iz sobe. Toda pomirili so me takoj, češ da je g. župan, ki ravno opravlja službo občinskega čuvaja. Toda ni mi šlo v butico, zakaj da tako razsaja

---

19 LISTEK

Moja doba in podoba.

Spisal *Andrej Marušič*.

(Dalje.)

V to grofovsko hišo sem prišel jaz za domačega učitelja in mi je „*hrof* Attimus“ pripomogel do — „čedne obleke“. Čudna so božja pota — tudi v malenkostih. Kot diakon tedaj sem se napotil v četrtek *25. sept.* 1851 popoldne v Podgoro. Ker je bila Soča velika in niso vozili „barke“ (10 minut daleč od naše hiše), šel sem skoz mesto na veliki most. — Grof in grofinja sta me prav prijazno sprejela.

Učil sem dva grofiča in eno grofico, ki smo jih po domače klicali „Mundi, Pepi in Wolf.“ V ljudskošolskih predmetih so bili že vsi trije še precej pripravljeni; Mundi je naredil brž drugo leto preskušnjo za IV. razred normalke.

Moj „principal“ Ivan Ev. Ludovik grof Attems-Petzenstein, c. k. ključar itd., je bil na prvi pogled strog in osoren, kakor hitro je pa odprl usta, prikupil se je vsakemu. Bil je značaja vitežkega, skoz in skoz poštenjak. Red in točnost tudi v manj važnih rečeh sta mu bila vodilo življenja. Mehkužnosti ni poznal, marveč bil utrjen kakor kak vojščak; kurilo se ni v njegovi sobi, tudi v najhujši zimi ne; sicer pa v Podgori — razen ene — peči še imeli nismo, ker je bil grad zidan le za vendimski čas. Po sobah so bili „kamini“ po starem, ki smo jih pa samo eno leto in le enkrat zakurili. — Prenapeta etikèta je bila grofu zoperna; vse v njegovem življenji je bilo preprosto in merilo na „Abhärtung“; tako je dal tudi otroke odgojevati. Vendar pa je znal grof biti tudi aristokrat in dvorán, kjer je bilo treba. Konservativen je bil ne le v politiki, temuč sploh. Železnice n. pr. so mu bile neugodne novotarije; češ, da v svoji kočiji je sam svoj gospodar, na železnici več ali manj sužnik mašine. Ko so pa 27. jul. 1857 odprli progo iz Ljubljane na Nabrežino, moral je iti kot prvi plemenitaš v Sežano reprezentovat. Domá smo bili radovedni, kakšne vtise prinese zvečer domú. Smehljal se je in pritrdil, da tudi vožnja po železnici je zložna in prijetna. — Za cigare ali za pipo ni nikdar rabil užigalnic, ampak kresal ogenj po starem — do smrti. — Pozneje še kaj značilnega o mojem velecenjenem gospodarji.

Grofinja je bila Antonija (Tony) roj. baronovka Erberg. Njen oče je bil gojitelj (aio) cesarja Ferdinanda; po njem je bila rodbina Erberg v dotiki z dunajskim dvorom. Pozneje se je preselila v Dol (Lustthal) v okolici ljubljanski. Baron Erberg je bil prijatelj umetnosti in napravil v Dolu muzej, ki je slul daleč po svetu. — Grofinja A. je bila bistroumna, duhovita, dobro izobražena gospa, škoda, da je bila nje duševnost nekako izjemna; bila je včasih nervozna, ali pa čutila se brez pravega vzroka nesrečno. Dotične izpovedi in tožbe sem moral poslušati sosebno jaz; imel sem pa pri tem priliko, da sem studiral na njej več let interessantno psychologijo; da, temeljito sem grofinjo spoznal, v marsičem pa mi je ostala vsa njena duševnost vendarle uganjka. Sicer so pretekla cela leta, da je bila prav krotka in ljubeznjiva pa tudi vesela. To so bili časi, ko sem od nje za svoj god ali za Novo leto dobival po stotakič z dopisom: „Für Tinte, Federn, und Papier.“ — Še kaka čtica o njej pride pozneje na vrsto.

Grof in grofinja sta mi bila naklonjena; to sem v kratkem zapazil in tudi po drugih izvedel; moji 3 vzgojenci so bili dobri in pridni; ljubeznjivim trem mlajšim pa sem bil „Hofmeistele“; rizali so se z mano prav po otročje. Udomačil sem se pri hiši že brž perve mesece, ko smo bili še v Podgori. Med tem se je bližal dan, ki je eden naj imenitnejših v mojem življenju — bližala se je

„Nova maša“. Ravno tri mesece po diakonatu, na kvaterno saboto adventno, 20. decembra 1851, sem bil z intimnim svojim prijateljem — sedanjim kanonikom-scholastikom, kn. nadškof. Ordinariatne pisarnice ravnateljem, — Mons. Štefanom Bensa-o v *mašnika* posvečen. Tri dni pred ordinacijo sva se v semenišči le bolj privatno po navodu g. spirituala na-njo pripravljala. Obedovala sva s predstojniki.

Ko sem prišel popoldne po ordinaciji v Podgoro, poskuševali so v Št. Andreži dva nova v Ljubljani ulita zvona; za večega je bil ostal moj stari znanec.

Za novo mašo je bil odločen god *nedolžnih otročičev*, 28. dec. — tisto leto nedelja. — Duhovni oče in duhovna mati sta želela biti grof in grofinja; za pridigo sem naprosil Frančiškana vč. P. Mansveta Šmajdek-a (Dolenjca), izvrstnega govornika in slov. pisatelja, ki je hodil ob nedeljah v grajsko kapelo v Podgoro maševat. Pred Božiči smo se preselili v mesto. Moja skrb je bila pripraviti v št. andrežbi cerkvi vse za novo mašo. Cerkveno obleko (rdečo) so mi posodili čč. OO. Frančiškani; preproge in damaste sem dobil s privolitvijo g. prošta Avg. bar. Codelli-a iz Velike cérkve; orchester in pevce sem najel tudi v Veliki cerkvi in si izpogodil tisto mašo, ki so jo peli prvi božični praznik pri pontifikalu*). „Tantum ergo“ († domačega kapelnika Kubik-a) sem si izvolil sam; drugo sem prepustil kapelniku g. Fr. Pirz-u. Veselilo me je, da je prišel pet tudi kapelnikov prijatelj, moj nekdanji katehet Fr. Mercina — naj prijetniši dilettant.

V saboto 27. dec. je bil grofov god in so imeli v palači goste; jez pa sem bil celi dan v Št. Andreži in v cerkvi vse sam napravljal.

V nedeljo je bil krasen zimski dan, pa hud mraz z burjo. — Ker se je grofinja s svojo toiletto zapoznila, odpeljali smo se iz mesta pol ure prekasno in, ker sem hotel duhovnemu očetu in duh. materi mesto v cerkvi sam odkazati in potlej še le iti v kapelanijo cerkveno opravit se za slovesni vhod, preteklo je spet dobre pol ure. Ubozi ljudje v cerkvi so se mi smilili; namesti ob 10. u. smo začeli še-le po ednajsti. — Okoli $2^1/_2$ u. popoldne smo prišli — kakih 60-63 svatov — na moj rojstni dom k obedu, ki pa ni bil še pripravljen (!). Solnčili smo se po dvorišči; grofu je bila ta „španjska“ peč gotovo najljubša.

(Dalje prih.)

*) Značilno petje pri božični maši je „pastorella“ (pastirska): „Laetentur coeli...“ „(offertorium), ki jo je složil nekdanji tukajšnji kapelnik (Čeh) Vratny in se poje v Gorici že kakih 60 let vsako leto.

ob pozni uri tej. Pojasnili so mi. Dolžnost občinskih čuvajev je poverjena dvema odbornikoma. Toda oba mesto, da bi skrbela za mir, da bi krčmarji zapirali ob policijski uri, se pridružujeta vinskim bratcem ter pozno v noč pomagata prazniti kozarčke.

Tako mora župan sam biti tudi policaj, ali mož menda nima talenta za to, kakor sem sam videl. Krčmar je imel luč v krčmi, a ročinjski „policaj“ ne da bi opomnil krčmarja, da je ura že prešla, razbil je okno ter tako dal znamenje, da treba krčmo zaprèti. Seveda je nastal potem krik, kakor da se Jeriho podira. To so pa res krasne razmere v Ročinju. Spal nisem mnogo, zato sem zgodaj odšel dalje premišljujoč ali naj Ročinjcem čestitam na takem starešinstvu, ali naj jih pomilujem. Kmalu sem bil v Tominu. Več prihodnjič! Vaš kolesar.

Iz Črnič. V več sem dohajajočih časnikih čitamo, kako se tu in tam snujejo zavarovalna društva za živino.

Imeli smo tudi v naši občini že nekak poduk o tem prekoristnem društvu. A skala se da omajati, kmet se ne gane. Dasiravno v naši občini mnogokrat ginejo živali in sicer na bolezni „vrančni prisad,“ vkljub temu se naši kmetovalci ne zganejo.

Žali Bog, ravno zdaj poročati mi je o žalostnem slučaju, da so tukajšnemu posestniku Francetu Kosovel-u, strojarju v Črničah št. 40, pred mesecem časa 1 junček kakor tudi dne 15[7 drugi junček, 16[7 en vol, in 17[7 ena krava zaporedoma poginili na „vrančnem prisadu“. Potemtakem naj kdo še reče, da ni potrebno tudi pri nas zavarovalno društvo za živino! — In ne le samo v naši občini v Črničah, ampak pristopile naj bi druge bližne občine, na primer, tudi Ravne, Selo, Batuje, in v hojaški županiji, Gojače-Malovše, torej 6 občin v kojih štejemo okolo 400 živinorejcev, katero število pač zadostuje.

Posestniki! živinorejci! na noge! Naj se ne samo govori o tem prekoristnem društvu, mariveč treba lotiti se resnega dela. Na delo torej.

Bovconov Tonče.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor še vedno miruje in se skoro gotovo kot tak več ne zbudi. O tem nas prepričujejo zadnja pogajanja mej vlado in zastopniki levičarjev. Poslednji so se, kakor vedno, tudi sedaj izjavili, da je nemudna odprava jezikovnih naredb za Češko in Moravsko jedino sredstvo za ustanovitev rednih državnih odnošajev. Grof Thun jih je hotel pri teh pogajanjih na vsak način pridobiti. Pripravljen bi bil preklicati jezikovne naredbe ter namesto njih izdati nov jezikovni zakon, v katerem bi tudi bilo zajamčenih Nemcem več pravic. Se ve jezikovnih naredb bi ne preklical, dokler bi se novi zakon ne uveljavil. Ali trmoglavi načelniki klubov so trdovratno odklonili vsako nadaljno pogajanje za mir, dokler se ne ustreže njihovi želji, t. j. dokler se ne odpravi omenjenih naredb. Tako smo gledè državnega zbora še vedno tam, kjer smo bili pred časom, državni voz čaka, da se njegovi vozniki zopet streznejo in ga dvignejo iz jarka. Bolje bi storila vlada, da se pogaja s Slovani, v katerih bi našla stalno oporo in trdno večino, — se vè, pravično bi se jim prej morala skazati. Tem bi se ne šlo za nadvlado v Avstriji, pač pa za pravico in jednakopravnost.

Tudi mej vlado in liberalnimi veleposestniki so se vršila pogajanja. Konec razgovorov je bil enak prejšnjemu, veleposestniki so se izrekli proti ponudbi grofa Thuna. Gotovo so se zbali kričačev a lá Wolf in Schönerer, ki sedaj, tako rekoč, odločujeta usodo naše države.

Zarota proti našemu cesarju. V Budapešti so nameravali trije delavci usmrtiti našega vladarja ob priliki njegovega bivanja v Budapešti. Napravili so pri mostu „Margareta“ predor, kamor bi položili dinamit. Proti onim trem delavcem se že vršè preiskave.

Carinski tarif za Ogrsko. Do sedaj imata Avstrija in Ogerko jeden carinski tarif za celo monarhijo. Ker pa sedaj Mažari menijo, da ne bo mogla Avstrija obnoviti ogerske nagodbe, so si ustvarili samostojen carinski tarif, v katerem so zajamčene ogerskemu poljedelstvu in obrtniji velike koristi. Nov carinski tarif je bil predložen 14. t. m. posebnemu odseku v Budapešti.

Vnanje države.

Vojska mej Španijo in Ameriko. Dolgo časa ni bilo gotovih poročil iz te vojske, in lahko trdimo, da ni bilo vojevanje v nobeni vojski tako tajno kakor baš tukaj. Nò, konečno je vendar jedno jasno poročilo, *da se je Santjago de Cuba vdal.* Mirovno prašanje se sedaj vedno bolj naglaša, ker je jedino pametno. Amerikanci ne mislijo staviti Špancem pretežkih pogojev. Amerikanci bi zahtevali neodvisnost Kube in odstop otoka Portorico Amerikancem, Špancem bi pa zopet prepustili Santiago. Na Filipinih bi si obdržali samo jedno pristanišče, a odškodnine bi ne zahtevali nobene. To so pogoji, ako smemo verjeti zagotovilu Mac Kinleya. Španci se lahko zadovoljé s temi pogoji, in nadejati se je, da se s posredovanjem velevlastij mir tudi kmalu sklene. Po vsej Španiji so se zaustavila vsa ustavna osebna prava, ker se vlada doma boji prepirov.

Zola. Francoskega pisatelja Zola je obsodilo prizivno sodišče na 2000 frankov globe 1 leto zapora. Poleg tega mora objaviti obsodbo v 10. francoskih listih in plačati trem tožnikom po 5000 frankov. Menimo, da bo mož miroval vsaj po tej obsodbi.

Dreyfusova afera je stopila zopet na površje in je v polnem tiru. Vojni minister Cavaignac se je izjavil, da je bil Dreyfus pravično obsojen ter da je on povsem prepričan o njegovi krivdi. Z Dreyfusovo afero je v tesni zvezi afera Esterhazy-Picquard. Moža sta že pod ključem radi izdajstva in vohunstva, ki sta je zakrivila. Tudi se jima bo zagovarjati radi ponarejanja važnih listin. Radovedni smo na izid.

NOVICE.

Gorica.

Prevzvišeni knez in nadškof bo obhajal na praznik sv. Jakoba svoj imendan. H tej priliki izražamo mu naša srčna voščila in želje, vsegamogočni ohrani nam ga še mnoga leta v dušni in gmotni prospeh naše vladikovine.

Presvitli knez in škof ljubljanski je v saboto došel na obisk k našemu prevzv. nadpastirju.

Novomašniki. Danes so bili posvečeni v mašnike naslednji čč. sobratje: E. Černigoj, Fr. Franké, A. Grbec, V. Knavs, Janez Košir, H. Peternel, (24. julija pri oo. kapucinih) V. Zabukovšek, V. Zéga, M. Justulin, Alojzij Morzutt, Jan. Marangon, Boštjan Tognon.

Odlični kat. mož dr. Doljak je na smrtni postelji. Včeraj ga je previdel št. andrežki g. kurat. Priporočamo ga v molitev!

Namestnik Goess obišče v petek Solkan, potem pa Kanal in tominski okraj.

Čč. duhovni sobratje naj za nedeljo povabijo vse občinske zastope, da bi se skupno udeležili slovesnega posvečenja, posebno pa jutranje službe božje! Po namenu prevzvišenega nadškofa se imajo tudi občine posvetiti božjemu srcu J.: torej! Želeti je, da bi se starešine po možnosti in priliki vdeležili skupnega sv. obhajila. Taki javni dokazi katoliške zavesti so dandanes celo potrebni in tako važni za družbeno vzgojo naroda, da si jih le želimo. Torej! —

Goriška demokracija. Z velikim hrupom so nastopili tržaški sociji v Gorici in v trenutku se je zdelo, da je vse z njimi. Edino Slovenci so se jim uprli in dokazali sijajno, **da so** i oni v mestu, kar vladajoča magistratova klika, skrajno neumno in trdovratno zanika: Pokazali so pa tudi, da rudeča, mednarodna, brezbožna svojat nima med našimi vernimi delavci, nobene topore, da Slovenci ne pojdemo še na limanice brezvestnim sleparjem.

Drugače pa je med našimi someščani. Katoliška italijanska stranka, nima v mestu skoro nikogar za sabo, nima nobenega stika z ubogim, delavskim ljudstvom, katero je zapuščeno, moralno propalo. Pričajo o tem prazne cerkve, ko so italijanske propovedi, priča dozorela fakinaža v bolj stranskih delih mesta. Magistrat mestni je v židovskih rokah in se le toliko briga za zapuščeno bédno ljudstvo, da z groši, na umeten način širi in podpira renegatsvo, in si s tem vzgaja „meščanstvo“, katero na komando odobruje modre vkrepe na magistratu in je porabno v boju proti Slovencem.

Zraven pomaga divja „Sentinella“ in razjeda vse, kar je še zdravega. Nič čudno tedaj, ako je demokracija najšla tako ugodna tla. Jasno nam je sedaj, da je nastopila pri prvem javnem shodu pri Dreherju, družba tako raznoličnih stanov, teženj in nazorov — **združena in edina** pod rudečo demokratsko zastavo proti — zastopnikom krščanskega socijalizma. Krivonosi žid — kapitalist je z veseljem sedel zraven ubogega trpina-delavca; skupno sta rogovila proti krščanskim socijalcem. Kam veči prepad, kakor je med tema dvema in vendar sta si dala prijateljski desnico! Zraven olikanih gospodov, kateri drugače zaničujejo, prezirajo poštenega delavca je stala najniža fakinaža in v srčno veselje „omikane“ gospode zasramovala in izzivala nasprotnike, posebej še duhovnike. To je slika goriške demokracije, pogača vseh stanov, vseh slojev pod vrhovnim poveljništvom „Corrierejevih židov? Vsej tej zmesi pa je zviti žid koj pritisnil narodni pečat, da bi toliko bolj sklopil čudno družbo. Da bi vsaj enkrat pošteni Italijani sprevideli in se združili proti vse razdevajoči židovski kliki! Kako dolgo bode pri nas živ gospodaril. Oj, kat. ital. sobratje! V boj, z nami Slovenci sporedno v boj proti goriškemu židovstvu!

Sklep šolskega leta na sloginih zavodih je bil 14. t. m. s sv. mašo pri čč. oo. kapucinih. Zapazili smo letos lep napredek pri naših otrocih v cerkvenem petju. Od meseca maja sem bila je namreč vsako soboto šolska maša, pri kateri so se menjali v petju dečki in deklice vsak enkrat. Tako je lepo!

Razstava na obrtni slov. šoli v sloginih zavodih v ulici Barzelini je morala zadovoljiti vsakega, kdor jo je obiskal. Ne zastonj žrtvuje naš narod svoje groše, za strokovno izobrazbo svoje mladine. Raznovrstnih del je bila izložena velika množina, ki pričajo o vsestranskem napredku. Odlikovanih je bilo veliko.

Le tako naprej v prospeh milega nam naroda. Tako nas bodo spoštovali tudi nasprotniki. Dela naj govoré.

„Kateheze“ g. dekana *J. Kragelj-a*, II. zvezek, tiskajo v tiskarni „Družbe sv. Mohorja“ v Celovcu in pridejo v kratkem na svetlo.

Krščansko-socijalen shod v Gradiški je bil 14. t. m. Govoril je izvrstno dekan Zanetti, H koncu so prišli delat zgago znani ex-advokat Camber in slavni Učekar. Shod so na to zaključili. Demokrati sami pa so pripoznali, da so slov. duhovniki veliko trši od italijanskih. Verujemo!

Vodovod iz Kromberga v Gorico popravljajo. Zato ne teče voda do 6. ure zvečer. Kedaj dobi mesto pa novo vodo?

Deška šola Fumagali pod Kostanjevico je imela 186 otrok. Koliko je med temi slovenskih otrok? Slovenski stariši, ali bodo to vaši otroci? Sramota takim starišem! Ali imate sedaj izgovor, da nimamo šol? Kje je zavednost?

Konec šolskega leta ital. šole v prehodu Edling. Ta deška mestna šola je končala šolsko leto 14. t. m. s slovesno sv. mašo *pri sv. Ignaciju.* Vse prav. Dovoljeno bodi le eno prašanje, kako da izpred cerkvenih vrat stolnice, njih farne cerkve, pridejo ti otroci na Travnik? Točen odgovor imamo v peresu. —

Razpisana je služba poštarja v Kviškem v Brdih. Kdor sprejme to mesto mora položiti 200 gld. kavcije.

„Corriere“ in socijalna ideja. — Goriška židinja je vsa iz sebe; že ne ve, koga bi napadala. Divja in razsaja na desno in na levo. Početkom so bili v njenih predalih „znani duhovniki — hujskači“ — Slovenci. Zdaj pa ko se je tudi v Furlaniji začelo ljudstvo buditi, da otrese židovsko jerobstvo — je popolno izgubila glavo. Tudi narodni lim ne drži več, s katerim je žid barantal. Pozdravljamo gibanje krščanske ideje v Furlaniji! S krščansko idejo, zmaga tudi kršč. pravičnost! Žid pa naj le besni! — V psovanju in nesramnosti ga presega „Sentinella“ Ni vredno na take budalosti odgovarjati.

Goriško pokopališče ali kopališče. Prav je imel vaš dopisnik, da je nekoliko razkril odnošaje na goriškem pokopališču, katero bi morali z večo pravico imenovati — kopališče. To je vendar sramota, da ni nobenega drugega fizika, in da mora krivonosi Aron ukazovati na katoliškem pokopališču. K temu poglavju sprejmite gospod urednik še nadaljen dokaz.

Pred malo dnevi prišel je duhovnik iz mesta z mrličem na pokopališče. Bilo je več spremljevalcev za mrličem. — Iz Dunaja znani Unkraut-Ongaro se ve ni pozdravil. — Dež je lil. Pridejo do odločene jame. Bila je polna vode. Nikdo ni poskrbel, da bi jo vsaj poprej izplali. Prišel je mladenič s škafom na drogu in začel plati smrdljivo vodo. Ljudstvo je mrmralo. Hude opazke so letele na magistrat in upravitelje pokopališča. Pogrebci so se jezili. Duhovnik je čakal v luži in gledal cel „diven“ prizor, ki je trajal precej časa, ker voda je zopet od vseh strani curljala v grob. Ko je bilo to delo skoraj pri koncu, bilo je treba zemljo, katera je zasula polovico groba spravljati iz njega. Začel je razmetavati zemljo po dnu že tako **preplitvega** groba. Ko pa se mu je zdelo opazk le preveč vrgel je lopato od sebe, rekoč, da on ni plačan za to delo — in šel. Zdaj še-le pride milostni ukaz od Ongara, naj nesejo mrliča v mrtvašnico. — Ali ni vedel „slavni prefekt mrtvih“ prej za mrtvašnico? — Planje smrdljive vode se je ponavljalo, za dva dni zopet. Ali ni to fletno? Kdo bi ne želel biti pokopan na tako divnem pokopališču? Vsa čast zato — židom.

Tombola v Št. Petru. V nedeljo je bila v Št. Petru druga tombola „Slovenske Zveze“. Nabralo se je ljudstva na tisoče, da je bilo na trgu in v vseh ulicah videti le glavo pri glavi, poleg tega, da so bile zasedene tudi vse hiše okoli in okoli celo v podstrešjih. Ob 7. uri je pričela tombola, ki se je primerno kmalu končala, ker izklicanih je bilo le nekaj nad štirideset številk in števil. Prvo tombolo kakor tudi drugo je bilo treba deliti in sicer prvo na dva dela, drugo pa na štiri, dočim je činkvino odnesel en sam.

Komisiji je predsedoval preč. gosp. dr. A. Gregorčič. Na prostoru okoli odra za tombolo so plapolale slovenske in cesarske zastave.

Srečk smo prodali okoli 7000. Dobitke je prisodila sreča prav potrebnim osebam. Uspeh je torej dober!

Na Goriškem gimnaziji so končali šolsko leto dne 6. t. m. s slovesno sv. mašo. Končem leta je bilo 429 dijakov. Izmej tek je dobilo prvi red z odliko 54, prvi red 315, drugi red 43, tretji red 9, a 6 jih sme ponevoljati izpit iz jednega predmeta po počitnicah. Po narodnosti je 214, Slovencev, 167 Italijanov in 44 Nemcev, 3 Srbo-Hrvatje in 1 Anglež. Med slovenskimi dijaki so odličnjaki naslednji: Osmošolci Podgornik Karol iz Čepovana, Ratej Fran s Štajarskega, Vales Alfonz iz vipavskih Gabrij; šestošolci Manzoni Anton iz Kanala, Sok Anton iz Kreda, Vodopivec Fran iz Ajdovščine: petošolci Gradnik Alojzij iz Medane. Gruntar Fran in Šmarij, Pavlin Josip iz Vrtojbe, Žerjal Anton iz Rihemberga; četrtosolca, Medveš Anton iz Livka in Rojic Jožef iz Sovodnjega; tretješolci Gruden Benedikt z Lokvij, Hrovat Hilarij iz Dobravelj; drugo šolci Boškin Fran iz Pevme, Bratina Ivan in Otlice, Levpušček Josip iz Loma; prvošolci Bratuž Ivan iz Dola, Cigoj Leopold iz Malovš, Kogoj Anton iz Idrije pri Bači, Podgornik Ludovig iz Čepovana in Srebrnič Jožef iz Solkana.

Razpis. Razpisani sti službi za dve zacasni podučiteljici na *slovenski mestni šoli v Gorici.* Prošnje treba obrniti na mestni šolski svet. Prednost imajo kajpada učiteljice izprašane v italijanščini. Mestni šolski svet ima posebne namene, katere dobro poznamo.

To je ona šola, za katero se toliko borimo v Gorici. Slavni magistrat hoče pokazati svojo ljubezen in dobro voljo nasproti Slovencem. Kdo se upa dvomiti o tem? Koliko časa že stoji prazno veliko poslopje Podturnom, prej Catinellijeva vojašnica, zdaj brezplačno stanovanje mišim, podganam, netopirjem in drugim domačim in tujim živalim. In nehvaležni Slovenci nočejo poslati svojih otrok Podturen. Da še več. Imenovani sti bili že podučiteljici in čakali, da pridejo „Slave sinčki“ se vpisat. Učitelj voditelj in drugi učitelj sta bila pošteno plačana celo leto in hodila zato pošteno na — sprehod. In ta nenasitljivi rod se upira z rekurzi „očetovski ljubezni“ in skrbi sl. magistrata. Strašno! In vendar v Podturen ne pojdemo!

Deželno nižeavstrijsko sadjarsko društvo je odlikovalo z častno medaljo „Bralno vinogradarsko in sadjarsko društvo“ v Krepljah, ker je bilo to društvo razstavilo več vrst svojih češenj na dunajski jubilejni razstavi sadja. Rečenemu društvu je izročila častno medaljo c. kr. kmetijska družba v Gorici dne 12 t. m.

Goriško vojaško posadko je nadzoroval nadzornik pehote general knez Windischgraetz.

Razpisana je služba poštnega odpravnih v Kojskem. Prošnje v teku treh tedno3 na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu

Odlikovan je z redom železne krone tretje vrste višji gozdarski svetovalec g. Jožef Redl povodom svojega umirovljenja.

Iz Šempetra. Dne 16. t. m. so volili novoizvoljeni starešine — župana in 4 podžupane. Za župana je bil izvoljen grof Franc Coronini, za podžupane pa ti-le starešine: 1. Šavli Ferd.,

2. Bizjak Andrej, 3. Martelanc Jožef, 4. Bofulin Janez. Mej podžupani ni nobenega — krčmarja, ker sta prejšnja podžupana-krčmarja sama spoznala, da se pri šempeterskih razmerah njih *meštir* nikakor ne zlaga s podžupanskimi dolžnostmi. Mi jih vsled tega njih lastnega koraka le še bolj spoštujemo in jim častitamo! Novim starešinam in novim podžupanom pa voščimo vstrajnega moštva in odločnosti za red in pravico v občini! Bog jih živi! — G. župan je v imenu starešinstva in cele občine brzojavil Nj. Veličanstvu prisvitlemu cesarju, ki je blagovolil odgovoriti tako-le: *„Sprejmite, prevzvišenost in cela občina mojo najsrčnejšo zahvalo za zopetni dokaz zveste udanosti“.*

Strašno pohujšanje. V nedeljo 17. t. m. zjutraj pripeljal je žandarm z Jagerščč **duhovnika** T. Gugenberger-ja, katerega toži državno pravdništvo. Vse mesto in vsa dežela je radi tega hudo potrta. Po pravici! Kako je mogoče, da se duhovnik tako hudo spozabi, duhovnik, ki je namestnik Jezusa Kristusa, kateri deli ljudstvu vsaki dan sv. sakramente? Zločin je ta, da je T. Gugenberger v hudi razburjenosti trikrat streljal z rivolverjem in v tretjič v resnici zadel neko žensko A. Tušar.

Kam pridemo po ti poti? Ali je potrebno, da stopajo taki ljudje v duhovski stan? Kako strašno razžaljenje je to za vse duhovnike! Liberalno časopisje ima zdaj zopet orožje v rokah. Pisali bodo: „Taki so vsi! Taka je katoliška cerkev!“ Ti ljudje ne bodo pomislili, da so vsega krive mladeniče za duhovski stan, ampak bodo obsojali cerkev, katera kaj tacega trpi. Bodi to nova šola za sprejemanje v najimenitnejši in najsvetejši stan! Čas je bil že davno, da bi bila cerkev pred državno oblastjo nastopila! Dovolj! Nesrečni duhoven je doma iz Koroškega.

Neverjetno pa je vendar resnično, da bo v nedeljo, na dan posvečevanja naše nadškofije božjemu srcu Jezusovemu, *javen ples* v Renčah. *Soča* je rotila vse okoličane, da naj ne bi šli tja na ples, ker se bode plesalo po *laškem* taktu; mi pa s kat. stališča vse tiste še posebej prosimo in rotimo, da naj vsaj tistega slovesnega dne lepo doma ostanejo, če že županstva nočejo ali nevem zakaj — ne morejo preklicati ozir. odložiti že dovoljene plese! To bo zares lepo posvečenje srcu Jezusovemu z *javnim plesom*, sam hudič ga bode vesel!

V Biljah je bil na dan slovenske tombole v Sempetru, ki je bila odločena v prid *Šolskemu domu in Alojzijevišču*, javen ples v prid grlom in želodcem tamošnjih prirediteljev. Nismo sodili, da bi biljenski veljaki vtegnili imeti tako malo, obzira — do celoskupne slovenske zadeve! Čuli smo, da je moral g. župan biljenski trikrat h brejarjem mirit razburjene duhove! Tudi tako je prav! Dokler ne bode dokazov s *fovči* in s *krvavimi pečati* podpisanih ne bode nič pomagalo vse pridiganje proti največi družbeni rani goriške okolice — proti javnim plesom!

Iz Podgore. Včeraj sta se vtopila v Soči v Podgori dva dečka, sinova vodje v papirnici g. Bongart-a. Kopala sta se v Soči. Mlajšega 10 letnega je odnesla voda, a starejši mu je hotel pomoči, a ni rešil brata: voda je oba odnesla na veliko žalost starišev! — Govori se, da je bila gospa vsa iz sebe in da je hotela, potem ko so izvlekli prvega mrtveca, sama v vodo. Drugo truplo so iskali celi večer, a našli so je še-le danes! — Pač velika žalost je to za ljubeče roditelje! — Več pozornosti je treba imeti na otroke zlasti ob vodah.

Nova brzojavna postaja v Št. Petru pri Gorici. — Dne 16, julija 1898. odprli so v Št. Petru pri Gorici, politiškem okraju Goriškem, novo brzojavno postajo z omejeno dnevno službo, združeno s tamošnjim poštnim uradom. Isto se je zgodilo tudi 16. t. m. v Mirni pri Gorici.

Nesreča. Blizo Renč je obstrelil iz neprevidnosti nek vojak svojega tovariša Petjo iz Ljubljane, kateri je prišel k orožnim vajam. Strel je bil „slep“, vendar je zastrupil obstreljenemu kri. Odrezali so mu roko, a nič ni pomagalo. Umrl je v vojaški bolnišnici v Gorici. Star je bil 31 let in zapustil 5 otrok.

Iz Sv. Križa na Vipavskem. — Dne 17. julija t. l. je bila v cerkvi čč. oo. kapucinov v Sv. Križu lepa svečanost, katera ostane še dolgo v spominu pobožnemu ljudstvu. Blagoslovili so namreč krasno prenovljeni veliki altar. — Ob 10. uri se je zbrala v prosrni, okrašeni cerkvi mnogoštevilna množica ljudstva od blizu in daleč. Najprej je veleč. g. župnik Ivan Kodre blagoslovil veliki altar; na to stopil je na leco in v svojem kratkem, a jedrnatem govoru pogasnil pomen svečanosti ter vnel srca dragih poslušalcev. Potem je sledila slovesna sv. maša, pri kateri so domači pevci peli. — S tem se konečno zahvaljujemo neumorno delujočemu g. guardijanu o. Alfonz-u Vakseljnu, ki si je znal pridobiti srca blagih dobrotnikov. Z božjo in njihovo pomočjo je mogel dovršiti trudapolno, ali prepotrebno prenovljenje; prenovil, popravil je tudi samostan. Bog ga ohrani še dolgo!

Križan

Prišel je k sv. Luciji na Mostu in ostane tam cel ta mesec slavnoznani starinoslovec iz Trsta dr. Karol pl. Marchesetti in bo nadaljeval odkrivanje predzgodovinskega grobišča.

Sprejem v Alojzijevišče. Stariši, kateri želijo, da bi njih otroci prišli v Alojzijevišče, položiti morajo prošnjo vsaj do 20. avgusta. Prošnji je pridjati šolsko spričevalo, krstni list, zdravniško spričevalo in zapečateno priporočilo dušnega pastirja.

Občni zbor slovenskega Alojzijevišča. Kljubu zelo slabemu vremenu zbralo se je dne 14. t. m. ob 10. uri zjutraj lepo število društvenikov-duhovnikov (okolu 30) Pred vsem je poročal *g. prefekt* o uspehih in o napredku zavoda. Letos je zavod zelo napredoval in spričevala so bila zelo povoljna. Odličnih dijakov je bilo mnogo več, nego lani. *G. blagajnik* je ob kratkem poročal o gmotnem položaju našega zavoda. Spominjal se je preč. g. † Andreja Brezavščeku, kateri je zapustil zavodu 200 gl., dasi je umrl v uboštvu; prečastitega g. profesora † Lavrencija Pertovta, ki nam je zapustil 100 gl. in preč. g. župniku † Sovdata Jos, ki nam je zapustil 300 gl. Povdarjal je, da je zavod pod posebno previdnostjo Božjo. Stroški so se srečno pokrili. Zahvalil se je naprej čč. duhovščini, katera žrtvuje vsako leto za Alojzijevišče ogromno svoto, dalje županstvom ki so tudi letos mnogo darovala in drugim posvetnim dobrotnikom. Zahvala se je izrekla tudi preblagorodnemu *g. dr. A Lisjaku*, kateri že več let brezplačno zdravi gojence.

Na predlog preč. g. *Antona Berlota*, župnika smo sklenili, da moramo letos o priliki cesarjeve petdesetletnici poplačati ves dolg, kar ga še imamo na hiši, namreč *2600 gl.* V ta namen je naročeno odboru, da razpošlje po deželi 260 pozivov z nakaznimi, katere naj dotični gospodje napolnijo z 10 gl. Ako storijo vsi, do katerih se bomo obrnili, svojo dolžnost, vihrala bo v čast slovesnega blagoslavljanja „Šolskega doma“ tudi z Alojzijevišča slovenska, cesarska in mestna zastava!!

Za predsednika je bil izvoljen na predlog preč. g. Grča dosedanji prefekt dr. Jos. Pavlica, za prefekta pa preč. g. Val. Kovačič, kaplan na Placuti.

Molimo Boga, da bi nam tudi za bodoče šolsko leto obudil dobrotnikov, da bi tudi za naprej srečno pokrivali stroške, kakor do zdaj. Naš trud in naše žrtve pa naj Bog poplača! (Račun za 1897|8 prinese „Primorski List“, kakor hitro ga računska preglelovalca potrdita).

Društvo "Šolski dom." (XXIII. izkaz od dne 30. junija do 14. julija). Kot uslanovniki z doneskom 100 Sld. so se oglasili: Slavno županstvo Št. Frjan; Kaučič Janez, trgovec v Gorici: Dovgan Janez posestnik v Gorici: Valentinčič Stefan, kurat v Mirniku; ženska in možka podružnica sv. Cirila in Metoda v Tolminu. —

Vplačali so:	gld.
Reja Iv., gostilničar v Gorici, na račun ustanovnine še . . .	25.—
Pri veselici v St. Andrežu nabrano	7.07
Po upravnistvu „Soče“, kakor v 52. št. iz dne 1. julija izkazano.	226.25
Duhovnik iz naših gorâ na saldo ustanovnine	40.—
Cibič Anton, dekan v Črničah, letnino za 1898.	10.—
Kaučič Janez, trgovec v Gorici, na saldo ustanovnine . . .	95.—
Ceket Fran, vikar v Štjaku .	4.—
Primožič Matej, sodnik v Tolminu, na račun ustanovnine	20.—
„S. G.“	10.—
Manih Jože od Sv. Lucije ob Soči	5.—
Munih Peter	2.—
Čigon Josip, cerkvenik v Gorici	1.—
Dovgan Janez, posestnik v Gorici, ustanovnino	100.—
Kenda Matija, učitelj v Volčah	1.—
Duša Ana, gospica	1.—
Podreka Kati	0.50
Kenda Marija, gospa	0.50
Stres Marija, učiteljica . . .	0.50
Bernik Frančišek, gostilničar v Volčah	0.50
Kragelj Fran, posestnik v Volčah	0.40
Fortunat Tomaž iz Kozaršča .	0.50
Fortunat Matevž iz Kozaršča .	0.50
Fortunat Fran iz Čiginj . . .	0.50
Po upravništvu „Soče“, kakor v 54. št. iz dne 8. julija izkazano	125.72½
Kokole Frančišek, učitelj . .	3.50
Ženska in možka podružnica sv. Cirila in Metoda v Tolminu ustan.	100.—
Skupaj:	781.44½
Vsled prejšnjih izkazov . .	16.836.62
Do 14. julija došlo v gotovini:	17.618.06½

Odbor društva „Šolski dom“.

Seja mestnega starešinsva. V četrtek t. j. 7. julija predložil je župan mestnim starešinam *načrte* o vodi in luči za goriško mesto in pa račun vseh stroškov in dohodkov leta 1897. Načrte o luči so odložili radi pomanjkanja potrebnih sredstev in radi netočnosti s ketero so izdelani. Izmed mnogih načrtov za vodo, pohvalili so le načrta: Rumpei in Waldek ter L. Rizzani in Venier, katera sta za napeljanje vode iz Mrzleka. Ta dva načrta bodo predložili posebni komisiji tehniških izvedencev. V ta namen sme se potrositi še *1000 gl.*

Iz letnih računov posnemljemo, da je bilo leta 1897

stroškov . . .	268.755.59½ gl.
dohodkov . . .	265.931.55— gl.
več stroškov kot dohodkov	2.824.04½ gl.
Mestno premoženje je znašalo v začetku l. 1897 . .	207.815.84½ gl.
pa se je med letom zmanjšalo za . .	486.80½ gl.
ostaja	207.329.64 gl.

Darovi za Alojzijevišče (XI. izkaz 1898): Preč. gg. Fr. Stepančič 10 gl.; Ant. Cibič, dekan 20 gl.; dr. Jos. Pavlica 12 gl.; Fr. Ceket 15 gl.; A. Kovačič 2 gl.; Jos. Fabjan 5 gl.; Ant. Božič 15 gl.; Jos. Strančar 5 gl.; I. Dermastia 5 gl.; Jos. Golob 10 gl.; Ant. Hvalica, dekan 5 gl.; Jos. Pavletič 10 gl.; Ant. Berlot 10 gl.; Jos. Poljšak 5 gl.; Got. Pavletič 2 gl.; Ant. Jug 5 gl.; Edv. Štrekelj 5 gl.; Fr. Knavs 1 gl.; Fr. Rudež 1 gl.; Fr, Andreyšek 1 gl.; Fr. Kodrič 5 gl.; Jan. Jarec 5 gl.; Jos. Skočir, dekan 5 gl.; Janez Kolavčič 5 gl.; Val. Pipan 3 gl.; Val. Kovačič 1 gl.; Jos. Bajc 5 gl.; Alojzij Bratina 5 gl.; Alfonz Blažko 5 gl.; Fr. Kranjec 5 gl.; Filip Abram 5 gl.; Jos. Vidmar 5 gl.; monsignor Štef. Kofol 10 gl.

Po upravništvu „Soče“ 1 gl. 50 kr.; blagorodna g. J. Smuc 100 gl.; blagorodnj g. L. D. 2 gl.; slovenski rodoljubi v Ročinju 7 gl.; blagorodni g. Likar 2 gl.;

Vsem našim dobrotnikom Bog obilo povrni! Rojaki spominjajte se slovenskega Alojzijevišča ob vseh priložnostih!

Trst-Istra.

Dr. Jožef Abram je odprl odvetniško pisarno v Trstu.

Slovenski abiturijenti tržaškega gimnazijaso minolo nedeljo prire lili krasno veselico v barkovljanskem „Narodnem dom.“ Čisti dobiček je pripadel dijaški kuhinji. S tem so se dijaki skazali hvaležne ustanovi, od katere so uživali dobroto. Tako je prav.

Eletrično razsvetljavo v Trstu poskusijo prvikrat dne *20. septembra*, to je istega dne, ko so italijanski vojaki udrli v starodavni Rim ter si ga osvojili. Znajo pa znajo ti naši ljubi neodrešenci.

Županom v Pazinu je izvoljen dr. Kurelič. Županom občini višnjanski, na novo priboreni, pa rodoljub g. Anton Radoš.

Značilno! Mestni svet. Dollenz je v mestnem zboru tržaškem stavil predlog, naj se v spomin 50 letnice vladanja cesarjega glavna mestna ulica Corso imenuje z imenom presvitlega vladarja „Corso Francesco Giuseppe“. Ta predlog, katerega je občinstvo burno pozdravljalo je stavil g. Dollenz že 1 aprila 1896.

A čujte kaj je odgovoril župan tržaški. Zagotavljal je Dollenza, da mestna delegacija ni pozabila na njegov predlog, da se je bavilo tudi s prekrščenjem „Corsa“, *da pa meni on* — župan — *da bi ljudje vse jedno govorili le „Corso“, tudi ko bi prekrstili to ulico.*

Za predlog Dolenčev so glasovali samo okoličanski zastopniki.

Na Primorskem in irredente „Reichswehr“ poroča iz Trsta, da so bili umetno napravljeni seznami jedil na zborovanju „Lege“ v Tržiču deloma prelepljeni z modrim papirjem. Zakaj je oblast odredila tako? *Te karte so bile odičene z margaritam in peterozarnimi zvezdami.* — A te zveze se simbol sosednega kraljestva. Zato je oblast zaplemla te karte.

Za „Lego“ so zložili abiturijenti tržaškega mestnega gimnazija 446 kron. To se dogaja redno vsako leto.

Shod slovenskih županov v Ljubljani. V svoji seji z dne 17. maja 1898 je določil občinski svèt ljubljanski program, po katerem naj bi se v Ljublani slovesno obhajala petdesetletnica vladanja presv. cesarja Franca Jožefa I. Slavnosti bi se pričele 17. avgusta s shodom slovenskih županov iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske. Na tem shodu bi izrekli zbrani svojo neomajno zvestobo do nj. Veličanstva in izbrali deputacijo, ki bi se v to šla tudi poklonit cesarju na Dunaj. — Nadejati se je, da se povabljeni župani polnoštevilno udeleže tega shoda, kateremu je pripisovati veliko važnost.

Družba sv. Mohorja. Število udov družbe sv. Mohorja je letos zopet poskočilo. Družba šteje 77.131 udov, torej 5521 več kakor lani. V kolikor nas je lani užalostilo, da je število udov padlo, v toliko nas mora letos bolj veseliti, da ta naša slavna družba zopet tako lepo raste. Slovenci smemo biti ponosni na to našo mogočno trdnjavo, ki nam brani dve svetinji — vero in narodnost. Ostanimo ji vedno zvesti udje in skrbimo, da se bode v prihodnje še lepše razvijala in dosegla lepo število 100.000 udov. — Dal Bog!

„Marica“ pa resnica. V 14 štev. „Slovenke“ pisala je gospica Marica, da je škof pesnika Gregorčiča odslovil iz službe. Na to je č. g. pesnik poslal sledeči popravek: „Škof me ni odslovil, odslovil sem se sam“. Temu popravku pa je gospica Marica morala dodati: „Jaz sem drage volje popravila pomoto, toda toliko je pa vendar res, da se je odslovil radi napadov, kateri se niso dotirati le njegovih pesmi, ampak njega kot *duhovnika*“. Tudi to, ako dovoli g. Marica, je velika pomota, da ne rečemo hudobija. Ker pa vse to meri na kritike dr. Mahniča, moramo naravnost protestovati. V kritikah se je ocenjeval vedno le pesnik Gregorčič, ne pa duhovnik. In njega kot duhovnika se dr. Mahnič ni nikdar dotaknil, kar je tudi izrecno povdarjal v „R. K.“ Seveda pa g. Marica „R. K.“ načeloma ni brala in ne bere. Zato tudi tega ne ve.

Iz Gradca, 17 julija: Zadnje vrstice Vam danes pišem iz Gradca, ker 24. julija odpotuje naš artilerijski polk št. 7. k strelnim vajam v Krško, kjer, sta tudi že polka št. 3 in 9 iz Celovca. Po vojaških vajah krog Postojne vrne se naš polk na svoje prejšnje mesto v Ljubljano, kjer je že nova vojašnica zanj dogotovljena. Naj omenim še lepo petje naših fantov v vojašnici. Imajo dva zbora, slovenci svoj zbor in Nemci svoj. Tudi častniki so zraven, in se za to zanimajo. Kako lepo sega v srce lepa pesem „V boj“! in druge narodne iz nove pesmarice „Glasbene Matice“, kadar jo zapojo z ubranim glasom naši sinovi Slave. Kako lepo bo sedaj na „maršu“, kjer zapojo nekaj lepih pesem naši vojaki, po težavno dokončanem dnevu. Že Prešeren je zapel: „Naj prvi stan, soldaški stan“ in res: „Prav nič ni to težavni stan, da je le prav peljan“! Na svidenjev jeseni v domačih cerkljanskih hribih! Novaški.

Cerkvena glasba.

Nove orgle v Kronbergu imajo sledečo disposicijo:

1. Principal	8′	54 glas.,	47 cin.,	7 les.	pišč.
2. W. Flöte	8′	54 „	42 „	12 „	„
3. Bourdun	8	54 „	34 „	20 „	„
4. Gamba	8′	54 „	54 „		„
5. Vox celtis	8′	54 „	54 „		„
6. Flauto dolce	4′	54 „	54 „		„
7. Fugara	4′	54 „	55 „		„
8. Octava	4′	54 „	54 „		„
9. Mikstura	4na	54 „	54 „		„
10. Subbass	16′	27			
11. Octav	8′	27			

Kolektivniki:

12. Octaven copel
13. Pedal copel
14. Mezzo forte
15. Piano
16. Tutti – piano forte.

Te krasne orgle sta izdelala slavnoznana orglarja, brata Zupan v Kamnigorici, na Gorenjskem. Strokovnjak bo takoj opazil, da je dispozicija teh orgel kaj srečno izbrana; posamni spremeni so popolnoma pravega značaja, jasne in odlične intonacije. Principala boljšega nisem še slišal. Wiener flote, Gamba, Vox celestis, Fugara pa prečudno lepo pojo; razne kombinacije prelepih spremenov pa dajejo glasbeni kolorit, ki poslušalca gane do nervoznosti. Pedal je krepak in močan, imojoč značaj godal na lok in je v pravem razmerji z manualom. Orgelska omara v slogu cerkve je krasna, na štiri dele razstavljenega prospekta, mehanizem na zelezne velature je trajen in močan,

igralnik je spredaj postavljen, igranje je čudovito lahko in pripravno; vse teče gladko, tiho in precizno: razne kombinacije se po kolektivnikih izvršujejo v trenutku, meh „magazin“ z dvema zajemalnikoma deluje izborno, goni se ga lahko. Sapnica je na stožke (Kelladensystem) in ima razun drugih prednosti pred sapnico na vlake (Schleifladen) to vrlino, da more biti sapa za vsako posamno piščalko najnatančneje regulirana kar omogoči, da posamni spremeni pojejo temperirano; skupna sila orgel pa učinja veličasten, poln in močan glas brez najmanjše vibracije.

Čestitam slavni firmi na prekrasnih orglah. Enako gre čestitati ondotnemu preč. g. vikariju in vrlim kronberžanom na godalu, ki se sme imenovati biser cerkvene umetnosti. Cena je primerno nizka — le 1700 gl. Želim le še, da bi se tako krasne orgle oglasile kmalu še v Solkanu in na sv. Gori. — Kedor bi utegnil dvomiti na resničnosti moje izjave, naj se prepriča sam.

Fajgelj.

„Hovder, hovder, hovder“,

ali šaljiva slovnica.

(Dalje; sp. A. M.)

Pred 16 leti, če se ne motim, sem v Pulju v gostilni obedoval. K meni sede neki gospod, ki se mi predstavi: „Šumpeter aus Mähren, Marine Tuchlieferant.“ Mikal me je priimek „Šumpeter“: mislil sem nehotè na naš „Šumpeter“ (Št. Peter) pri Gorici, kjer je bila vceraj (17|7 1898.) „tômbola“. — Jez želim še druge — slovnične — tômbole gledè imena te naše vasi, želim namreč, da ne bi se *pisalo* „*Šem*peter“, ampak „*Šent*-Peter“ (okrajšano: „St.-Peter“), kakor se tudi sploh piše. Tem bolj pa mi kolje oči neka neljuba izjema, ki prihaja bržkone od tod, ker se ne uvažuje besedica „*šent*.“

Pisal sem o „*šent*“-u v „Soči“ že tisti čas, ko jo je uredoval dr. A. Gregorčič. „Šent“ je to, kar „sanct.“ Kakor imajo Nemci za imena krajev imenovanih po svetnikih svoj „Sanct“ n. pr. „Sanct Peter“, „Sanct Florian“ itd. in le redko kdaj „heilig“ (zu „Heiligen Kreuz“, „z. Heil. Blut“), tako imamo mi Slovenci kot dediščino po naših pradedih v stari Panoniji „*šent*“ in „*šenta*“ namesti „svet, -a“. Spoštujmo torej to sveto starino ali staro svetinjo, kakor lastne matere kosti. Izkazujmo pa materi spoštovanje s tem, da hranimo „šent“ vsaj v *pisavi* neomadežvan; *piše* naj se nespačen, če prav se v ljudskih ustih več ali manj oslini, zmehča in zmečká. To velja o našem „Šent-Petrु“. Preprosti ali surovi ljudje, ki navadno samo naglašeno slovko čisto in razločno izgovarjajo (v imenu St. Peter prvi *e* v „Peter“), pačijo ali mehčajo slovko *šent* tako-le: Narpopred jo oklestijo in ji odsečejo rep, t. j. končni *t*, ker je lenim ustom pretrd; — ostane „šen“. Zavoljo assimilácije ali zenačenja s *p* se jim sprevrže prav naravno *n* v *m*; tako nastane *šem*, kakor v latinskem — iz „*con*-ponere“ „*com*ponere“, ali v grškem iz *syn*-ballo = *sym*ballo. Pridaj slovki *šem* ime Peter, pa imaš „Šem-Peter“ = „Šempeter“. Ta „*šem*“ diši menda preveč po *šemi* Ali je pa spodobno, da svetega Petra šemimo? To se pravi njegovo lepo in častitljivo ime skruniti. Še bolj se svetnikovo ime skruni, če se „šem“ spači v „*šum*“ ali „*šem*.“ In to je prav za prav — žalibog — izgovarjanje, ki ga iz surovih ljudskih ust slišimo, namreč: „*Šum*peter“ in „Šempeter“ (čist „Šempeter“ ne) Da bi pa tudi tako *pisali*, ne gre po nikakem. Slovenski slovnični pravopis je *etymologičen* in ne *phonetičen*, to je, mi pišemo besede po njih izvajanji iz korenik in debel, ne pa slepo po — znabiti napačnem — izgovarjanji. Drugič, kar se tiče besede „šent“ pred imeni svetnikov, je to spaka in profanácija svetih starin in svetih imen, če „šent“ ves spakedramo. Naj tedaj preprosti ljudje imena pačijo in izgovarjajo, kakor hočejo, mi *pišimo* jih pravilno. Bric n. pr. raztegne in zavleče ime „Št. Fèrjan“ tako, da se sliši: „Števerjan“; ali hočemo pa tudi *pisati* tako? Bog váruj. *Pišimo:* „Šent-Fèrjan“, ali okrajšano: „St. Fèrjan“, *izgovarjajmo* pa vulgo: *Štfrjan*, ker je *čisti* in celi „Šent“ v *izgovarjanji* — ne v *pisavi* — postal že nenavaden. Enaka je s Šent-Petrom.

Starodavni, častitljivi „šent“ se je ohranil pa samo za *krajevna* imena; cerkvenemu patronu dotičnega kraja rečemo „sveti„, n. pr. „sveti Peter“, cerkev, altar „svetega Petra“. Naj si torej vsak, kogar ta razprava zadeva, zapomni to-le *pravopisno* pravilo: „Na *sveti Peter* gredó (pobožni) ljudje iz mesta po *šent-peterski* cesti v *Šent-Peter* (okrajš.: Št.-Peter) môlit k „*svetemu Petru*“. — Vaščanom v Št. Petru rečemo Šent-Peterci (Št.-Peterci) in nikdar drugače. O teh rečeh imam še veliko povedati; syntaxa naj torej počiva nekaj časa.

(Dalje prih.)

Čast mi je javiti, da sem s svojim družbenikom-domačinom

otvoril tovarno sodine vode

(šifonov in pokalic)

na Goriščeku št. 2, pri Vaňeku.

Nadejam se, da bode naše sl. občinstvo podpiralo započeto domačo obrtnijo in to tem raje, ker bode postrežba točna, pijača izborna po navadni ceni.

Odličnim štovanjem udani
Josip Hrovatin,
tovarnar.

Svečar J. Kopač v Gorici,

Solkanska cesta št. 9.

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbništvam ter slavnemu občinstvu, garantirane pristne **čebelno-voščene sveče** *kilg. po* **2** *gld.* **45** *kr.*

Za pristnost teh sveč jamčim z **1000** kron.

V Trstu ima zastop in zalogo mojih sveč g. **Iv. Lavrencich** trgovec s cerkvenim orodjem in paramenti, *Piazza Piccola* za palačo municipija v Trstu.

Ima v zalogi tudi sveče za pogrebe.

Prave in edine

želodčne kapljice.

(Varstvena znamka)

Sv. Anton Padov.

Zdravilna moč teh kapljic je nepreko sljiva. -- Te kapljice *vredijo redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žlicico popije. *Okrepè pokvarjeni želodeč*, storé, *da zgine v kratkem času omotica in životicna lastnost* (mrtvost). Te kapljice tudi storé, *da človek raji já.*

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naroč tve in pošljatve pa jedno le v lekarni

Cristofoletti v Gorici.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: Francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorušice (Senf) ter drugo u to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmerni cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin
trgovca v Seminiški ulici št. 1
v hiši, kjer je „Trgovsko-obrtno-zadruga“.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

Svoji k svojim!

Vsaki naj se prepriča.

E. ŠUSTERŠIČ & C.

v Stolni ulici št. 13 nasproti veiki cerkvi.

Usojata si priporočati slavn. občinstvu in rojakom svojo

Veliko zaloga krojnega (manifakturnega) blaga

vsake vrste za možke in ženske obleke, kakor tudi vsake vrste modernega blaga za vsak stan, perilo in cvilh iz prvih tovaren, volno in žimo za blazine itd.

Vse se prodaja po jako **znižanih cenah** in se ne bojimo nobene konkurence. Postrežba je točna.

Vsaki naj se prepriča.

Svoji k svojim!

Slovenska tvrdka ustanovljena l. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo st. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vseh vrst za jedilo, za stroje, ribjo mast za strojarje itd.

Priporoča se trgovcem v Gorici in na deželi za obilne naročbe.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in pioščevine raznega obrtnijskega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; priposnano najboljih kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljega koroškega acalon in terescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!

SOLIDNA POSTREŽBA

DOBRO BLAGO

G. LIKAR

v Gorici Semeniška ulica h. št. 10.

Velika zaloga

pisarniških in šolskih potrebščin:

Papir in raznovrstni papirnati izdelki,

Knjige: molitvene, šolske, vpisovalne i. t. d.

SVETE PODOBE.

Tiskovine za duhovnije in županije.

Posetnice (vizitke) s tiskom imena, 100 navadnih 60 kr.; finejih 70 kr.

Pergamenten papir za maslo zavijati.

Svilen papir in peresa za umetne cvetlice.

Svetilke za veselice.

Olepšava papir za rakve (mrtvaške truge).

Sindetikon, ki zlepi ubit perecelan, steklo i. t. d.

Črnilniki, ravnila, svinčniki, ročniki, peresa, pečatni vosek, oblati, ploščiče, pisala, gobe, radirke, tinta, prah za tinto itd.

Vse po najnižih konkurenčnih cenah.

NIZKE CENE

NABOLJSE PRIPOROČILO